

IBRIS
Redactor: Laura Nicolescu
Tehnoredactor: Ameluța Vișan
Coperta: Monica Balaban

We know
books

Editură recunoscută de Consiliul Național al Cercetării Științifice (C.N.C.S.) și inclusă de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (C.N.A.T.D.C.U.) în categoria editurilor de prestigiu recunoscut.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
BREABĂN, ANDREI

Răzbumarea lui Huniade : roman / Andrei Breabăn. - București :
Editura Universitară, 2023
ISBN 978-606-28-1752-7

821.135.1

DOI: (Digital Object Identifier): 10.5682/9786062817527

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate, nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul Editurii Universitare

Copyright © 2023
Editura Universitară
Editor: Vasile Muscalu
B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, București
Tel.: 021 - 315.32.47
www.editurauniversitara.ro
e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

Distribuție: tel.: 021.315.32.47/ 0745 200 718/ 0745 200 357
comenzi@editurauniversitara.ro
www.editurauniversitara.ro

ANDREI BREABĂN

CAVALERII CRUCII

RĂZBUMAREA LUI HUNIADE

EDITURA UNIVERSITARĂ
București

Cuprins

Prefață – <i>Învingem sau murim</i> - de Ioan Holban	5
Capitolul 1 – În drum spre Târgoviște	17
Capitolul 2 – În drum spre casă	31
Capitolul 3 – Solia Veneției	45
Capitolul 4 – Conteul Ulrich de Cilli	74
Capitolul 5 – În mormântarea lui Iancu	96
Capitolul 6 – Închinarea la unguri	106
Capitolul 7 – Pânza de păianjen	131
Capitolul 8 – Drum cu peripeții	148
Capitolul 9 – Pregătiri pentru Dieta	158
Capitolul 10 – Dieta de la Futak (Novi Sad)	170
Capitolul 11 – Șcheii Brașovului	195
Capitolul 12 – Intrigi la Curtea Domnească de la Suceava ..	216
Capitolul 13 – Sfârșitul Dietei de la Futak	245
Capitolul 14 – Zăngănit de arme la Belgrad	265
Capitolul 15 – Cină cu năbădăi	277
Capitolul 16 – Logofătul Miha	289
Capitolul 17 – Judecata	323
Capitolul 18 – Execuția	339
Glosar	358
Lunile anului în Evul Mediu la români	364
Bibliografie	365

Cărți publicate de autor

- * *Mănăstirile din Bucovina: Ierusalimul Ceresc din România*, Ghid Turistic, Editura TipoMoldova, Iași, 2017;
- * *Dacia Creștină în versuri*, Editura TipoMoldova, Iași, 2017, poezii;
- * *Meditații... sub clar de lună*, Editura TipoMoldova, 2018, poezii;
- * *Pământul dacilor: Întâmplări și legende de demult*, Editura TipoMoldova, 2017, legende istorice;
- * *Comori ale tracilor, Eroii unui neam nemuritor*, Editura TipoMoldova, 2018, legende istorice;
- * *Constelația mănăstirilor: Pelerinaj prin locurile sacre* Editura TipoMoldova, 2018, eseuri;
- * *Din vremea marelui rege Decebal*, Editura TipoMoldova, roman istoric;
- * *Legendele Kogaionului*, Editura TipoMoldova, 2019, legende istorice;
- * *Regatul nemuririi, Zamolxianismul de ieri și de azi între adevăr și legendă*, Editura Timpul, Iași, 2020, legende istorice;
- * *Regatul Mușatinilor*, 2 volume, Editura Timpul, 2020, legende istorice;
- * *Vitejii Măriei Sale*, Editura Timpul, 2020, roman istoric în două volume;

Învingem sau murim

Cea mai recentă carte a lui Andrei Breabăn, **Răzbunarea lui Huniade**, a șasea din epopeea ștefaniană **Cavalerii Crucii** este, în chip evident, scrisă cu inima, dintr-o mistuitoare pasiune; totuși, Andrei Breabăn a lăsat deoparte, fie și numai parțial, *emoția* și se întoarce la izvoarele istorice, cele din colbuite cronici, dar și la ceea ce i-au spus legendele populare și folclorul despre lăncu de Hunedoara, Vlad Dragul și Ștefan cel Mare. Tot ciclul epic ștefanian, cel mai impresionant din întreaga noastră proză istorică de azi, s-a scris din pasiunea pentru spiritul tutelar al Sucevei, al spațiului identitar al prozatorului, jurist (retras din activitate), născut în satul Ciomârtan, din comuna Zamostea, sub semnul legendelor și al istoriei mănăstirilor bucovinene și al ctitoriilor ștefanieni, începând chiar cu Putna - spațiul acesta este, de altfel, numit undeva **Ierusalimul Ceresc din Bucovina**; Cetatea Sucevei, Putna, ctitoriile cunoscute creează ceea ce se cheamă un *genius loci*, pe care Andrei Breabăn nu încetează să-l caute în fiecare amănunt al biografiei lui Ștefan cel Mare și, câtă vreme deasupra Sucevei, Putnei și mănăstirilor care poartă pecetea ștefaniană sau a contemporanilor (hatmanul Șendrea de la Dolheștii Mari, de pildă) să plutească *încă* spiritul marelui Domn: Andrei Breabăn pare a ne spune că aceasta este chiar misiunea sa.

Textele din **Ultimii cruciați** sunt ale istoricului și prozatorului, deopotrivă; istoricul adaugă romanelor sale din ciclul ștefanian - **Visul Măriei Sale, Castelul de pe Nistru, Poarta Războiului Sfânt** - noi informații din cele „colbuite” cronici - de unde se vede că, pentru Andrei Breabăn, documentarea

subiectului e continuă, e vie -, detalii, scene, ipoteze, personaje, lumini și umbre din epocă, în vreme ce prozatorul (re)găsește *portrete și povestiri* pentru că, am mai spus-o, Andrei Breabăn excelează în aceste privințe. Ultimii cruciați sunt Ioan Românul sau Iancu de Hunedoara, Vlad Țepeș și Ștefan cel Mare: „Dacă ar fi să facem o călătorie prin catacombele lumii medievale cu obscurele ei mistere dar și cu acei cavaleri neînfricați pentru care onoarea era crezul suprem, ei dedicându-și acesteia până și viața, vom întâlni împărați și regi care și-au înscris numele pentru vecie nu numai în istoria popoarelor lor, ci și în aceea a umanității. Este acea epocă în care credința reprezenta o valoare, o cauză sacră ce aduna sub arme oameni ce se deosebeau între ei prin cultură și limba vorbită, dar erau uniți mai ceva ca frații prin Crucea pe care a fost răstignit Iisus, jertfindu-și sângele în luptele cu păgânii care au cucerit locurile sfinte ca apoi să amenințe și Europa. Nu putem să nu enumerăm printre ei pe cei trei mari eroi ai neamului nostru, Iancu de Hunedoara, Vlad Țepeș și Ștefan cel Mare, care, prin măreția faptelor lor, au reușit să țină piept vreme de mai bine de jumătate de veac invaziei otomanilor în Europa și să-i oprească la hotarele țărilor lor, apărând astfel lumea creștină pusă în pericol de avântul luat de acest nou Imperiu al turcilor selgiucizi care, venind din Asia Mică, au cuprins Balcanii și ținuturile din jur, iar după ce au cucerit și Constantinopole, setea de putere a sultanilor i-a făcut să viseze la acapararea întregii Europe. Ridicându-se din focul luptei antiotomane, cei trei români au impresionat lumea prin faptele lor mărețe cu care și-au înscris numele în filele de neuitat ale istoriei, lăsând în urma lor epopei de neuitat cântate de popor în nenumărate legende și balade. Au fost ultimii cruciați ai creștinătății care au ridicat sabia pentru apărarea crucii, oferindu-și viața lui Hristos”.

Cele trei capitole ale cărții sunt semnificative pentru orientarea întregului ciclu românesc și pentru modul lui Andrei

Breabăn de a aborda o lume, în fond, misterioasă, structurată între legendă și adevăr, dar și un termen - *cruciat* - care primește în cărțile lui Andrei Breabăn o extensie semantică evidentă: *cruciați* sunt în literatura istorică, luptătorii, Cavalerii Templieri, în special, care au purces în cruciadele cunoscute la recucerirea teritoriilor din Țara Sfântă, în vreme ce, în cartea lui Andrei Breabăn, cei trei *cruciați*, Iancu de Hunedoara, Vlad Țepeș și Ștefan cel Mare, primesc acest „supranume” pentru că apără crucea creștinătății în fața invaziei turcilor selgiucizi: **Ioan Românul: eroul creștinătății, Bătăliile lui Iancu de Hunedoara cu turcii și Sfârșitul Huniazilor** reprezintă o biografie scrisă alert, romanțată cu măsură, păstrând o documentație riguroasă, dar și expresia aceea ce se numește *culoarea epocii*: portretistica pare a fi *la qualité maîtresse* pentru Andrei Breabăn: „După descrierile făcute de cronicarii vremii, Iancu a fost un bărbat frumos, cu trupul athletic și bine făcut, înfățișarea maiestuoasă cu care impunea respect, în contrast evident cu privirea blândă și vocea caldă cu care vorbea. De statură mijlocie, Iancu avea un cap mare, impunător, susținut de un gât gros așezat pe umeri lați și cutezători, brațe puternice și musculoase, formate în nenumăratele antrenamente și lupte la care a luat parte. Părul castaniu îi acoperea gâtul, iar ochii mari aveau mereu o căutătură senină și luminoasă. Obrajii ovali și ușor palizi completau fruntea lată și robustă, încoronată la anii maturității de o ușoară chelie frontală, parcă anume menită să arate înțelepciunea acestui mare om al vremurilor sale. Sprâncenele ușor arcuite închideau între ele nasul destul de mare, sub care se odihnea o mustăcioară lungă, răsucită, îngrijită cu multă migală de erou. Ochii, adânc ascunși în orbite, lăsau să se vadă oboseala grijilor adunate în cârcă iar bărbia lată, ușor ondulată, completa cearcănele adânci din pomeții obrazilor”.

• Sunt, apoi luptele cu turcii, cu descrierea acestora în secvențe cinematografice, adunând tot felul de texte conexe,

mai ales, legende: în centrul reconstituirii se află bătălia de la Belgrad, din 1456, ceea ce a rămas neexplorat după încheierea romanului **Poarta Războiului Sfânt** și tot felul de amănunte din care crește intriga celui mai recent roman al ciclului. Romanul, se pare, în pregătire, despre Vlad Țepeș, în **Vlad Țepeș – erou al creștinătății** și cărțile deja publicate din ciclul ștefanian, adăugite, acum, cu **Ștefan cel Mare și Sfânt** al Moldovei, constituie țintele volumului **Ultimii cruciați** cu ceea ce (nu) s-a spus în cărțile tipărite.

Cu volumul al cincilea din **Epopoea ștefaniană**, ciclul epic, avându-l drept protagonist pe Ștefan cel Mare și Sfânt, **Poarta Războiului Sfânt**, Andrei Breabăn făcea o acoladă, deplasând sensibil centrul de focalizare a narațiunii de pe faptele și figura lui Ștefan, viitorul domn al Moldovei, pe *eroul timpului*, cum îl numește: lancu de Hunedoara. Acesta e personajul central al celei de a cincea cărți din seria consacrată Evului Mediu românesc, chiar dacă rămâne, alături de Alexandru cel Bun, Ștefan cel Mare și Sfânt, Vlad Țepeș, Dimitrie Cantemir, Constantin Brâncoveanu, încă una dintre figurile pe nedrept neglijate de manuale și de literatura istorică de bună calitate. Cunoscuți doar în mediile academice, între „medieviști”, acești domnitori exprimă în cel mai înalt grad *românitatea*, „românismul”, cum îi zicea Grigore Vieru, cu tot ceea ce are ea esențial. Rămas în afara interesului publicului larg, lancu de Hunedoara, mult mai prezent și mai cunoscut – o celebritate – în opinia publică din Ungaria, pentru noi e, încă, „o lume de câștigat”, cum spunea un prozator, pentru că, iată, interesul pentru figura acestui mare voievod al românilor (și al ungarilor!) a crescut doar odată cu (re)deschiderea muzeului de la Castelul Huniazilor: copiii din Banat și Ardeal, cu excursiile lor frecvente la Complexul dacic de la Sarmisegetuza, cu o oprire aproape obligatorie, la impunătorul castel de la Hunedoara sunt printre pușini „beneficiari” ai revigorării interesului pentru figura și

epoca unui erou, personalitate marcantă a Europei secolului al cincisprezecelea, în anii de expansiune maximă a turcilor conduși de Mahomed, cuceritorul Constantinopolului. În vremuri când „omul n-are tihnă să trăiască nici pe pământul lui”, cu Moldova care trăiește, încă, în nostalgia după vremea lui Alexandru cel Bun („de la răposatul Alexandru, Moldova n-a mai avut un Voievod ca el”, spune bătrânul logofăt Mihu) și cu Valahia pregătindu-se să-l primească pe Vlad Drago (Dracul, Țepeș), *fratele de cruce* al lui Ștefan, sub (pri)vegherea lui lancu de Hunedoara, se naște *visul creștinătății*, al unei uniuni victorioase într-un război ce pare pierdut: „– Când vom fi împreună, îi vom putea învinge pe păgâni și elibera cetatea lui Constantin cel Mare. – Ar fi cel mai mare vis al creștinătății, Măria Ta. Să te ajute Dumnezeu să reușești. – Împreună vom reuși, Ștefan. Eu, tu și Vlad al Valahiei. Oștile noastre adunate laolaltă le pot bate pe cele ale păgânilor și nu vom avea nevoie de alt ajutor. N-o să mă mai milogesc, cum am făcut acum, trimițând scrisori în toate părțile Europei”, se spune într-un dialog semnificativ al lui lancu cu protejatul său, Ștefan, fiul domnitorului ucis mișelește la Reuseni.

Atent și foarte sensibil la toate (în)semnele românității în veacul de demult, Andrei Breabăn amână întâlnirea cu protagonistul epopeii sale, consemnând o *nuntă de oșeni* la Negrești, în Oaș, în unul dintre spațiile identitare ale spiritului românesc, dincolo de (încă!) denumirea care a venit câteva secole mai târziu, când oșenii, moldovenii, valahii vor fi, în sfârșit, *români*. Pentru nunta oșenilor de la Negrești, Andrei Breabăn n-a avut, se pare, nevoie de un efort special de documentare; primul capitol al cărții, **Nuntă la oșeni**, descrie, în fond, desfășurarea unei nunți acolo, *azi*, cum va fi fost și altădată; suportul bibliografic din Simion Florea Marian - **Sărbătorile la români și Nașterea, nunta și înmormântarea la români** - este folosit discret, poate numai pentru a marca

vechimea obiceiurilor de nuntă pe care autorul le va fi *observat* „pe teren”. E un fel de teatru popular, avându-l protagonist pe Decebal, întruchipat de un copil, Mitruț, fratele mai mic al miresei, într-o descriere plină de emoție, cum se arată autorul în toate cărțile sale, polemizând, discret, dar ferm, cu globalismul, când acesta presupune „uitarea” datinilor și a specificului național; apare *steagul de nuntă*. Împodobit de „druște” („Era mai mare dragul să-l vezi cum flutură în vânt cordelele de toate culorile, tot felul de sfori făcute special de fete, cele mai multe vopsite în roșu, culoarea preferată a oșenilor. Toate erau fixate pe o botă din lemn de alun învelită în pânză de cânepă, pe care druștele au ornamentat-o mai întâi cu tot felul de flori și rămurele verzi legate cu sfoară de cânepă sau bumbac, iar în vârf au fixat în cuie, bătute cruciș, un mănunchi de ramuri de brad aduse de băieți de pe muntele Măgura. Pe o sârmă, cu care au legat pânza de băț, atârnavă mai mulți zurgălăi care scoteau un clinchet strident la drum, amintind pesemne de drapelul dacilor”), se petrece *gătitul miresei*, apoi, *se pornește bulciugul*, „după datină”, au loc *iertăciunea miresei*, nunta la biserică, ospățul. Dacă în acest prim capitol nu a fost nevoie de imagină prozatorului, ci doar de spiritul său acut de observație, în următoarele secvențe care deschid, în fapt, romanul, autorul semnează un *pact al verosimilității*, susținut ca și în romanele precedente ale ciclului, de o vastă bibliografie; bărbații prezenți la nunta de la Negrești pun la cale să meargă în oastea lui lancu de Hunedoara, ca să apere pământul de turci, dar și ca să scape de iobăgia de pe moșia nemeșului Zapolya care află și trimite oameni înarmați să elimine pe cei de la nuntă, aceștia izbândesc și pleacă spre Hunedoara, să se alăture lui lancu de Hunedoara și trimisului Papei, Capistrano, care se pregătesc pentru marea confruntare cu turcii de la Belgrad; episodul nunții ivește, însă, încă un protagonist al narațiunii: Catină, mireasa rămasă fără mirele ucis de oamenii nemeșului,

hotărâtă să învețe meșteșugul armelor și să lupte alături de ostașii lui lancu.

Frapantă în romanul lui Andrei Breabăn este alternarea planurilor narrative, foarte bine coordonată; astfel, de la nunta din Oaș, prozatorul își trece cititorul la Yeni Derbent, în cortul lui Mahomed, plecat în expediția sa cu o armată cum nu s-a mai văzut în acele vremuri, pentru a cuceri Ungaria și Austria. Miezul romanului e confruntarea lui Mahomed cu lancu de Hunedoara, sub și între zidurile cetății Belgradului; în acest al cincilea roman din **Epopoea ștefaniană**, Andrei Breabăn excelează în descrierea luptelor, în dinamica lor *cinematografică*, dar și în *arta portretului*; iată pe Mahomed al lui Andrei Breabăn: „Un erudit al timpului său, tânărul sultan nu numai că deținea cunoștințe vaste de matematică, filosofie, istorie, geografie, astrologie și vorbea cursiv limbile turcă, persană, greacă, latină, ebraică, dar era și un luptător iscusit, priceput în mânăuirea armelor, cunoscând cele mai noi tehnici de luptă. Impresiona prin cultura bogată și limbajul curat pe care îl avea, dar totodată, inspira teamă, fiind știut faptul că se mânâia repede și pedepsea cu ușurință pe cei care îl supărau. Sultanul nu accepta să fie contrazis și, mai ales, să nu i se îndeplinească poruncile, luând cu ușurință viața celor care îndrăzneau să-l supere cu ceva, uneori chiar cu mâna lui. Fire distantă, care băga fiori de gheață în cei care se aflau în preajma sa, Mahomed era un om mai degrabă tăcut decât vorbăreț, calculat și ascuns în dezvoltarea gândurilor, ceea ce îl făcea și mai de temut. Strateg de neîntrecut, sultanul îl depășea până și pe bunicul său, căruia supușii îi spuneau Fulgerul datorită iuțelii cu care se avânta în bătălii, dar și priceperii cu care folosea, cu o îndemânare ca nimeni altul, artileria și alte arme moderne, abia apărute în Europa, praful de pușcă fiind adus din îndepărtata Țară a Kitailor. Acum Mahomed îl producea în atelierele lui din Edirne. Luând parte, alături de tatăl său, la marea bătălie de pe Câmpia Mierlei, dusă cu oștile

conduse de lancu de Hunedoara, Mahomed a înțeles importanța covârșitoare pe care o poate avea artileria într-o bătălie, fapt care îi va folosi în cucerirea Constantinopolului. Din porunca tânărului sultan s-au construit nenumărate tunuri de diferite dimensiuni, astfel că oastea otomană avea cea mai puternică artilerie din lume. Cu ea, voia să cucerească Belgradul, pentru a-și deschide drum spre inima Europei. Lăsându-se mânat de planurile sale mărețe de a cuceri lumea și a fi stăpânul ei, după ce a cucerit noi cetăți și orașe din împrejurimile Imperiului Otoman, Mahomed se pregătește să-și completeze izbânda de la Constantinopol cu una și mai mare, care să-i aducă lumea la picioare, să calce, astfel, pe urmele lui Alexandru cel Mare. El visa ca în acel an să-și petreacă Ramadanul la Buda, de unde până la Viena mai era doar o azvârlitură de băț”.

Solia logofătului Mișu, trimis de Petru Aron, detaliile privind organizarea armatei turcilor și a alaiului sultanului, profilul epocii, cu jocurile politice într-o Europă dezbinată, condusă de oameni incapabili să se ridice la înălțimea epocii, psihologia moldovenilor „învățați să trăiască liberi, fără să fie nevoie de a-i sluji pe alții”, a oamenilor și a boierilor („Ți-am mai spus că tata, care era popă în părțile Dorohoiului, m-a învățat ca, după Dumnezeu, să-mi iubesc țara și poporul și abia apoi vin familia și Voievodul, dar să fiu precaut, că și el este un om care poate greși, ca oricare dintre noi. Așa că atunci când vine vorba să iau o hotărâre, întreb mai întâi sufletul să aflu dacă corespunde voinței lui Dumnezeu și nevoilor Țării”, îl învață logofătul Mișu pe nepotul său), cu o viziune clară asupra epocii și viitorului imediat. În Europa paralizată, parcă, de Mahomed, lancu de Hunedoara apără creștinătatea „împotriva voinței ei”, cum zice Ștefan, încercând să-l oprească pe sultan la Belgrad, într-o bătălie decisivă: asediul cetății, strategia lui lancu și Mahomed, scene de luptă cu cruciatul și „ienicerul mătăhălos”, cu jertfe în semnificația modelului pe care îl dau *mucenicii*, dar

și, într-o surprinzătoare abordare și o ipoteză îndrăzneță, „aplecarea tainică spre creștinism” a lui Mahomed și rudenia sa cu lancu de Hunedoara, susținute, se grăbește să adauge, prevenitor, prozatorul, de surse bibliografice dintre cele mai credibile. Sfârșitul lui lancu de Hunedoara lângă zidurile Belgradului, ucis de o săgeată otrăvită trimisă de o unealtă a nemeșului Zapolya, cu complicitatea grofilor, deschide perspectiva ciclului epic al lui Andrei Breabăn spre Suceava lui Ștefan cel Mare și Sfânt.

În **Răzbumarea lui Huniade**, ne aflăm în primul an de la asasinatul lui lancu de Hunedoara; acesta moare la Belgrad, după victoria asupra turcilor lui Mahomed al II-lea, ucis de un „nemeș” tocmărit de contele Ulrich de Cilli și de complicități săi din Dieta de la Buda, chiar în seara victoriei împotriva turcilor, care va fi tras cu o săgeată al cărei vârf fusese înmuiat în rana unui ciumat din marea armată musulmană: e un scenariu pe care Andrei Breabăn îl urmărește în romanul precedent și îl finalizează în **Răzbumarea lui Huniade**. Scenariul narativ e, mă grăbesc să spun, verosimil și se înscrie în logica romanelor „de acțiune”, deși autorul nu încetează să ne indice o impresionantă bibliografie (însulate, trimiterile bibliografice în cele șase volume de până acum, înscriu circa cinci sute de titluri și izvoare).

În **Răzbumarea lui Huniade**, Andrei Breabăn scrie despre instalarea lui Vlad Dragul - *fratele de cruce*, vărul lui Ștefan cel Mare - pe tronul Țării Românești, cu ajutorul unor „hânsari” încredințați de lancu de Hunedoara înainte de episoadele bătăliei de la Belgrad, despre românii transilvăneni sub stăpânirea ungarilor - un profil foarte interesant, încă nedeslușit, din epoca lui Ioan Românu, cum i se mai zicea lui lancu de Hunedoara -, despre luptele (nu doar) politice de la Buda, despre trădare și *culoarea epocii*, a locului specific românesc („Tocmai a intrat pe ulița care ducea spre casa pe care a primit-o de la Voievod ca dregător al Moldovei. Era una din multele căsuțe construite pe

vremea lui Alexandru cel Bun, cele mai multe din lemn, acoperite cu șindrilă. Casa avea mai multe odăi anume pregătite pentru dregători. Era una dintre cele mai arătoase, având etaj cu un cerdac mare ce da spre soare. Era aproape de palatul domnesc unde mergea deseori la petreceri organizate sau doar să stea la masă cu Voievodul când se puneau la cale în tihnă tot felul de probleme a căror dezlegare era mai ușoară dacă erau stropite cu nițel vin”), despre asasinii lui Iancu de Hunedoara din „Liga antihuniade”, conduși de contele Ulrich de Cilli, despre cei doi veri care vor marca decisiv istoria țărilor române, Ștefan cel Mare și Vlad Dragul, despre *oastea de viteji* a lui Ștefan („Din toată Țara Moldovei curgeau spre Târgoviște mulțime de tineri care voiau să intre în oastea lui Ștefan. Între ei erau feciorii unor boieri care i-au rămas credincioși lui Bogdan Voievod sau chiar lui Alexăndrel Vodă, dar mai ales oameni din popor. Mulți erau porniți împotriva lui Petru Aron pentru că era mânăjit cu sângele fratelui și al nepotului său, dar și din cauza dărilor tot mai mari pe care le-a pus de când a venit pe tronul Moldovei. Tinerii se adunau în grupuri mai mari sau mai mici și, făcându-și drum în târgurile de la hotare, găseau momentul potrivit să se strecoare, să nu dea oamenii stăpânirii peste ei”; deviza lor, mereu repetată în luptă este „învîngem sau murim”), cu *personaje reale* („Oană Julici zis Pântece și Ion Dobrul sunt personaje reale care au trăit în vremea voievozilor Bogdan Vodă, Petru Aron și Ștefan cel Mare. Cei doi boieri au făcut parte din Sfatul domnesc al voievodului Ștefan cel Mare”; „De menționat participarea lui Ionuț fiul lui Oană Julici, zis Pântece, la o capcană pusă la cale de voievodul Ștefan cel Mare, cu ocazia luptei de la Șcheia din 6 martie 1486, când a fost prins acel Hroirot, pretendent la tronul Moldovei, adus de turci”, spune prozatorul în niște note foarte semnificative privind proiectul său epic) și personalități puternice, cu portrete care se rețin, cum este cel al lui Ion Mișu, logofăt sub mai mulți domnitori ai Moldovei: „Un bun diplomat,

cu multă iscusință și mai ales experiență, slujind la Curtea Domnească încă din vremea lui Alexandru cel Bun. Ca reprezentant al Domnului și al Moldovei era însărcinat cu tot felul de treburi prin țările vecine. Cel mai adesea a ajuns la Curtea regală de la Cracovia, cu care Moldova avea legături încă din vremea lui Bogdan I, voievozii găsim în Regatul Poloniei un aliat care să le asigure sprijin în fața tendințelor de expansiune ale Budei. Pentru a-i potoli pe unguri ei jurau credință Craiului leșesc care se obliga să le dea ajutor în cazul în care Moldova era atacată de dușmani, iar dacă cumva erau dovediți, voievodul cu familia sa să găsească adăpost în Regatul leșesc. Folosindu-se de relațiile pe care și le-a făcut, după multe eforturi, logofătul a negociat o înțelegere cu Cazimir al IV-lea Jagello, rege al Poloniei și Mare Duce al Lituaniei, care era furios că noul domn al Moldovei, Petru Aron, i-a luat viața protejatului său, Alexăndrel, feciorul lui Iliăș și al prințesei Maryna Holszanska a Lituaniei, care îi era verișoară. Nenumăratele drumuri făcute în Polonia i-au adus lui Mișu de soție o fiică a unui mare nobil polonez, făcându-și astfel intrare la Curtea regală a Leheiei, unde era primit ca la el acasă. Așa a reușit să-l liniștească pe Crai și să mai potolească dorința de răzbunare a leșilor asupra lui Petru Aron și a Moldovei. Ba chiar a reușit să obțină pentru o vreme să fie înapoiată Cetatea Hotinului, Lehia primind în schimb târgul Siret, cu toate acareturile din jurul lui. Se pare că leșilor nu le-a prea convenit tocmeala și de aceea s-au răzgândit repede, intrând în Hotin ca la ei acasă, fără ca voievodul Moldovei să îndrăznească să li se opună. Fecior de preot, Mișu a fost crescut în dragoste de țară și în credință de Dumnezeu. După ce a prins zece ani vremea de glorie a marelui voievod Alexandru cel Bun, pe logofătul care se apropia de jumătate de veac de viață îl durea să vadă cât de rău a ajuns Moldova, și mai ales pierderile suferite în vremea unor domni tineri cărora nici nu le mija mustața când au urcat pe tron”.

În **Răzbunarea lui Huniade**, Andrei Breabăn își urmărește protagoniștii din romanul precedent, într-o strânsă logică narativă, folosind mereu izvoare istorice, *referiri*, cum le spune. „Unul ca Iancu se naște la o mie de ani”, spune boierul Mihai, un *raisonneur* al romanului lui Andrei Breabăn, autorul celei mai importante fresce istorice din literatura noastră de azi.

Ioan Holban

Capitolul 1

În drum spre Târgoviște

Când feciorul lui Vlad Dragul a intrat în Târgoviște Țara Românească nu mai era ca pe vremea bunicului său, Mircea cel Bătrân. Folosindu-se de neînțelegerile dintre grupările de boieri și de mult prea dese schimbări de voievozi, otomanii au smuls din ea mai multe cetăți și ținuturi pe care le-au transformat în raiale turcești. Între acestea erau Banatul Severinului și Dobrogea cu marile cetăți Severin, Turnu, Giurgiu, Dârstor, Yeni-Sale și Isaccea. Trunchiată și de Iancu de Hunedoara, care i-a luat lui Vladislav ținuturile Amlașului și Făgăraș, sursele de venituri ale Voievodului s-au subțiat, țara sărăcind și mai mult. La dările tot mai mari puse în căruța poporului se adaugă haraciul datorat turcilor care a ajuns 10.000 ducați de aur pe care voievozii erau obligați să-i trimită în fiecare an sultanului. O sumă imensă față de cei 2.000 ducați de aur ceruți de sultan lui Petru Aron al Moldovei, și aceia greu de adunat din o țară și ea slăbită și dezbinată de nestinsele lupte între partidele boierești, fiecare susținând câte un pretendent la tron. În amândouă țările greul îl ducea țărănimea, mai ales *vecinii* din Moldova și *rumânii* din Țara Românească, pe umerii cărora atârnavă nenumăratele dări și povezi pe care le datorau stăpânirii, având obligații atât față de voievod, cât și față de boieri sau de mănăstirile pe moșiile cărora lucrau. Pe zi ce trece corvezile erau tot mai multe, iar cum schimbările de domni lăsau visteria țării secătuită era nevoie de noi biruri pentru a fi umplută din nou. Ajuns la Suceava, Petru Aron nu a găsit, în urma Marynei și a lui

Alexăndrel, nici cei 2.000 ducați cu care să plătească haraciul cerut de sultanul Mahomed al II-lea, fiind nevoit să-i ceară sultanului un răgaz de câteva luni pentru a aduna banii. După ce a semnat la Vaslui împreună cu dregătorii din Sfatul Țării actul de închinare a Moldovei față de Poarta Otomană, Voievodul a pus o nouă *dajdie* pe care trimișii lui o adunau cu greu. Cei care nu plăteau erau schilodiți în bătaie și li se lua tot ce aveau în gospodărie. Mulți dintre ei după seceriș își îngropau spuza de grâu adunat de pe bucata de pământ pe care o lucrau, pentru a nu fi găsit de oamenii stăpânirii de care le era teamă mai ceva decât de tătari. Încercând să afle unde au ascuns grâul, trimișii lui Vodă îi legau de gard sau de un copac mai bătrân din curtea casei și dădeau în ei cu bâta până își dezlegau limba. Erau destui care alegeau să îndure durerea decât să destăinuie ascunzătoarea, sperând să-și salveze copii de la moartea prin înfometare.

Nici în Țara Românească lucrurile nu stăteau mai bine. Conflictul cu Iancu de Hunedoara l-a făcut pe Vladislav să-și pună aurul la adăpost în una din cetățile turcești de la Dunăre, lăsând visteria țării goală. Relațiile bune cu sultanul i-a dat Voievodului posibilitatea să lege prietenii cu bey-i acestor cetăți la care alerga să se salveze când a auzit că Vlad a trecut hotarele Transilvaniei și se îndreaptă spre Târgoviște. Nu avea destulă oaste să-i facă față și nici timp să-i ajungă ajutoare de la pașalele turcești de la Dunăre.

Plecând în grabă de la Hunedoara cu banderia de hânsari pe care i-a dat-o Iancu de Hunedoara, Vlad o ia pe drumuri ascunse, să nu prindă de veste Vladislav. Peste noapte fac popas la adăpostul codrilor, unde se feresc să facă focul, să nu fie descoperiți de niscaiva iscoade de-ale dușmanului său de moarte de peste munți. Feciorul lui Draculea știa că numai luându-l prin surprindere, pierderile vor fi mai mici și cresc șansele să-l prindă pe Vladislav și să-și răzbune tatăl. Abia în Brașov intră în cetate unde se anunță judeului. Era însoțit de trei

călăreți, alesi dintre cei mai buni dintre hânsarii cu care a venit. Ajunși în fața palatului judeului, Vlad coboară de pe cal, pe care îl lasă celor care l-au însoțit, cărora le cere să-l aștepte.

– Vin din partea Măriei Sale Iancu, îl informează pe mai marele orașului care îl aștepta într-o sală spațioasă împreună cu doi dintre cei doisprezece pârgari ai Brașovului.

– Mă bucur că te revăd căpitane! îi răspunde judele invitându-l să ia loc. Ce vești îmi aduci de la căpitanul general al Regatului? Bănuiesc că de la el vii, de la Hunedoara.

– Am venit cu scrisoare de la Măria Sa Iancu. Căpitanul general al oștilor regale îți cere să iei banderile pe care le ai și să mergi cu ele la Seghedin. De acolo veți pleca împreună să apărați Belgradul de otomani. Mahomed a pornit din Bulgaria cu o mulțime de oști. Dacă trece de Belgrad, toată Europa va fi a lui.

– Am primit și eu vești despre mișcările sultanului. Chiar domnia ta mi-ai spus mai în primăvară, când ai trecut pe aici, că Mahomed a adunat în tabăra din Bulgaria o mulțime de oști cu care se pregătește să pornească într-o nouă expediție împotriva creștinătății. Ce mă fac dacă trimite o parte din ele spre noi? În drum spre Belgrad se pot despărți. Cum Huniade s-a pus rău cu Vladislav și i-a luat Amlașul și Făgărașul o să le dea voie turcilor să treacă prin Țara Românească. De aceea nu am dus banderile la Seghedin. A trebuit să rămân să apăr Brașovul și hotarele de sud a Regatului. Așa s-au înțeleș strămoșii mei cu regii Ungariei, când au venit și s-au așezat aici. Nu înțeleg de ce nu mergi domnia ta la Belgrad? Am auzit că nu ai venit singur, ești însoțit de un *steag* de călăreți.

– Aș fi fost fericit să-l urmez, numai că mie Măria Sa Iancu mi-a dat altă însărcinare. Măine în zori voi pleca la Târgoviște. Vladislav l-a supărat rău de tot. Pentru a-l pedepsi i-a luat cele două ținuturi. În loc să se potolească, nemernicul de Vladislav și-a trimis lotrii să-i prade satele și moșiile din Transilvania.